

Soltra Elemér linómetszete, X3, 80×59

Ugyanígy kibomlik az olvasó előtt ennek a sokoldalú személyiségnek a művészetszervezői tevékenysége is, melyet a Magyar Képzőművészek Szövetségének megyei, majd területi egységeiben s a Pécsi Grafikai Műhely létrehozásában és működtetésében végzett, s ami számunkra a legfontosabb: hosszú ideig elnöke volt a Pécsi Kisgrafika Barátok Körének. Berényi Ágnes idézi, amit kedvenc műfajunkról mondott éppen egy velem folytatott beszélgetésben: „...az ex libris nem „kis” grafika, hanem külön észjárás, külön teremtő fantázia szükséges tervezéséhez, amely megköveteli a képzel és a betű organikus egységét. Készítése pedig olyan művészséget igényel a képzelettől és a kéztől, amely semmiféle elnagyoltságot nem tűrhet meg. Ezt azonban úgy kell kivitelezni, hogy ne maradjon nyoma a gépiességnek, könnyed, szellemes és örömet szerző hatású le-

Soltra Elemér linómetszete, X3, 103×69

gyen. Így lehet valóban könyvjegy belőle, amely díszíti is a könyv első lapját.” (Beszélgetés Soltra Elemér festő- és grafikusművésszel, a Pécsi Kisgrafika Barátok Egyesületének elnökével. Pécs, 1993.)

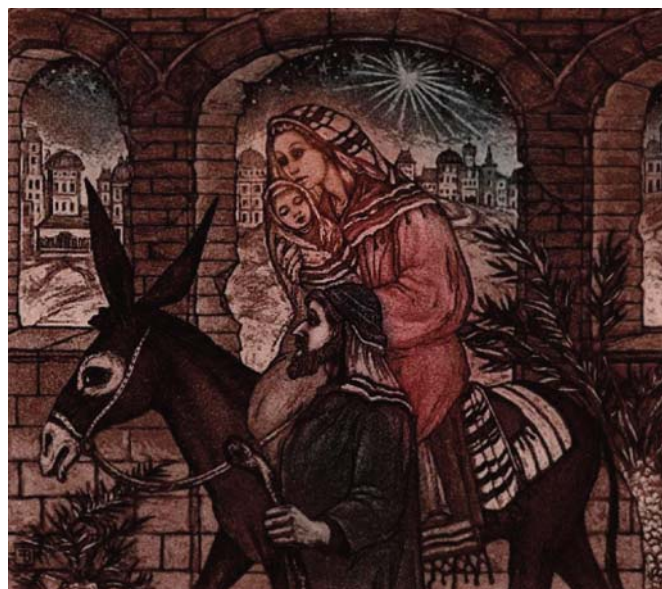
Ezek a sorok ars poeticának is beillenek, mert ez a szakdolgozat is és Soltra Elemér minden alkotása ezt a teremtő fantáziát és művészséget hirdeti.

Kívánjuk neki – jubileumunk évében –, hogy még sok munkája szerezzon igazi esztétikai örömet mindnyájunknak.

Lenkey István

OTTHONRÓL HAZA

Baranyában az ex libris készítéséhez, gyűjtéséhez hasonlóan bemutatásának, nagyközönség elé vitelének is komoly hagyománya van. Ennek során Pécs és sok más baranyai város, település több alkalommal is láthatta Bánffyhunrad szülőttének, a Komlón élő kiváló grafikusművésznak: *Bálint Ferenc*-nek nagy szakmai tudással, igényes kivitelezéssel készített munkáit.

Bálint Ferenc rézkarca, C3

Legutóbb Bólyban nyitott kiállítást az ő finom vonalú, lágy színezésű, megejtően szép rézkarcaiból Imolay dr. Lenkey István műtörténész. Nem számít ritkaságnak, hogy zsúfolásig megtelt a bolyi Erzsébet Vigadó nagyterme, hiszen e kisvárosban – ahol művészeti iskola is működik, és rendezettek, virágosak a terek, az utcák – sok a szépet szerető, az értékekre, kultúrára vágyó ember.

A szülőföldről hozott hagyományokat, kolozsvári és nagybányai képzőművészeti szellemiséget őrző, de már senki másával össze nem téveszthetően egyéni stílusú művész itt bemutatott alkotásainak többsége – hét tablón mintegy száz grafika – az ex libris műfajába sorolható. A könyv tulajdonosának egyéniségéhez, hivatásához, érdeklődési köréhez, kedvteléséhez igazodó alkotó beleérző képességét és a természetnek, állatoknak, fáknek, virágoknak alapos és mélyreható ismeretét mutatják ezek a könyvjegyek. Bálint Ferenc irodalmi műveltsége hasonlóan lenyűgöző, bizonyítják megrendelőinek kedvenc olvasmányaihoz, meséihez (pl. A kis herceghez) készített illusztrációi. A befogadó nézők intellektusára, kultúrtörténeti, zenei ismeretére számítanak a Dürer és Mozart emlékére ké-

Bálint Ferenc rézkarca, C3, 56×100

szített in memoriam-lapok, a híres épületeket (pl. a pozsonyi várat) bemutató képek. Hosszú sort alkotnak a bibliai témák, láthatjuk Máriát a kisdeddal, a háromkirályokat, a Szent Család Egyiptomba menekülését, Jézust az Olajfák hegyén, majd töviskoronás fejjel. „Remény” című grafikáján töviskoszorúból levelet növelő ág hajt ki: csodaszép jelképe a megújuló életnek, akár a feltámadást hirdető keresztény tanításnak is.

E sűrített, metaforikus-szimbolikus gondolati és érzelmi üzeneteket kitűnő technikai felkészültséggel, esetenként megcsillanó humorról, szellemes rajzi ötletekkel önti formába. Grafikáit néhány esetben különlegesen szép dombornyomású keret veszi körül, másutt e dombornyomatok beépülnek a képbe. Gyönyörködhetünk a művészre jellemző foltmaratásos technika virtuóz megoldásaiban is.

A számítógépes grafika egyre nagyobb térhódítása idején különösen nagy érték az ilyen magas esztétikai fokú kézi munka.

Bálint Ferencnek néhány nagyobb méretű szabadgrafikája (nagybányai tájképek, Pécs közismert szép épületei, városrészei, a mánfai Árpád-kori templom áhítatra hívó környezete) arról is tanúskodik: a sohasem felejthető szépségű otthoni táj mellett már az itthoni vidék is sajátja lett.

Rónaky Edit

Bálint Ferenc rézkarca: Kolozsvár, Széki ház, C3, 96×64

TALÁLKOZÁSOM A KISGRAFIKÁVAL

A hatvanas évek végén történt, hogy a Szabad Ifjúság szerkesztőségében, ahol újságíróként dolgoztam, rám bízta a Hobby-rovat szerkesztését is. Ebben bélyegekről, Carte-maximumokról, sztárfotókról és gyufacímkekről adtunk hírt az ifjúságnak. Ekkor hoztak be és postán is küldtek a rovatnak grafikai úton készült könyvjegyeket: ex libriseket. Nincs képzőművészeti képzettségem, de ezek a kisgrafikák oly szépek és kifejezőek voltak, hogy amikor a nyomdából visszaküldték, mindig eltettem ezeket.

Úgy fél évvel ezelőtt, egy nagytakarításkor kiborult ex libris borítékom. Végignéztem a gyűjteményt és megkerestem kedves ismerősömet, a Terézvárosi Gyermekkönyvtár vezetőjét, Kucska Zsuzsát. Megkérdeztem tőle, mit szólna, ha ezen a helyen kiállítanánk ezeket az ide illő művészi alkotásokat. Örömmel fogadta a kezdeményezést és április elsejétől már láthatók itt a gyűjteményemben szereplő kisgrafikák.

Hangsúlyozom, nem vagyok szakember. Gyűjteményem a 60-as, 70-es évekből való, mindent a hajdani Hobby-rovatnak küldtek a gyűjtők és alkotók. Elsősorban az 1970-es ex libris-kongresszusra készült, névre szóló kisgrafikákat tartalmazza, de vannak könyvtárak, művelődési házak részére készült ex librisek is. Tetszik, hogy a magángyűjtők könyvjegyei kifejezik nemcsak a tulajdonos nevét, de sokszor a foglalkozását, sőt a humorát is. Érdekes és értékes ezekkel a kisgrafikákkal foglalkozni, a készítő stílusát, kifejezőmódját megismerni. Magam sajnálom, hogy az idő sodrában nem fordítottam ennek a művészeti ágak több figyelmet.

A kutatások során talákoztam a Kisgrafika Barátok Körével, mely ez évben ünnepli fennállásának 50. évfordulóját. Örömmel csatlakoztam hozzájuk ezzel a kis kiállítással, amit – remélem – sokan megszemlélnék majd és hozzájárulnak ahhoz, hogy felvirágozzék ez az értékes, szép műfaj.

Gálné Kovács Margit
amatőr ex libris-gyűjtő

A KIÁLLÍTÁS

2009. április 1-jén a hatodik kerületi Szabó Ervin Könyvtár Gyermekkönyvtárában számos érdeklődő jelenlétében egy visszatekintő ex libris kiállítás nyílt. A hetvenes és nyolcvanas évek magyar könyvjegyművészetét bemutató tárlatot Gálné Kovács Margit rendezte a saját gyűjteményéből válogatva. A lapok többségéhez az akkori újságszerkesztői munkája révén jutott, és ebből nyújtott át egy összeállítást az érdeklődőknek. Ezen az ünnepélyes eseményen szép számmal képviseltette magát a KBK egyesület tagsága is. Először Gálné Kovács Margit üdvözölte a megjelenteket, majd Lázi Ferenc, Terézváros Önkormányzatának képviselője köszöntötte az egybegyűlteket. Palásthy Lajos a KBK egyesület múltjáról tartott egy rövid ismertetőt, majd felhívta a figyelmet a közelgő ötvenedik évforduló jubileumi eseményeire. Ezt követően Ürmös Péter a bemutatott grafikák szerzőit ismertette, és technikai megoldásait részletezte. A könyvtár vezetője, Kucska Zsuzsanna pedig egy szép válogatást állított össze a könyvművészettel kapcsolatos helyi könyvekből. A látogatók többek között Andruskó Károly, Drahos István, Fery Antal, Kerékgyártó László, Kőhegyi Gyula, M. Kiss József, Rákóczi Ferenc, Várkonyi Károly műveivel ismerkedhettek meg.

(ÜP)